

частки на ринку. На сьогоднішньому етапі розвитку маємо усі підстави стверджувати, що в українській банківській системі розвиваються сучасні інноваційні процеси, втілюються новітні технологічні рішення, використовуються інструменти, які засвідчили ефективність на ринках інших країн. Розробляючи і впроваджуючи дані інноваційні технології, банківські установи країни стають імпульсами трансформації та модернізації вітчизняного фінансового ринку.

Саме тому, на нашу думку, доцільно розробити стратегію розвитку ринку фінансових послуг в Україні, в якій передбачити: головні інноваційні напрями розвитку ринку послуг банківської сфери, а також способи їхньої підтримки; розвиток та впровадження новітніх перспективних технологій обслуговування клієнтів, обробки інформації; розвиток системи регулювання та нагляду ринку фінансових послуг як єдиного цілого. Розробка саме такої стратегічної програми дасть змогу Україні цілком конкурентоспроможено розвивати ринок фінансових послуг, включаючи ринок банківських послуг.

Отже, не зважаючи на складну і не зовсім прогнозовану економічну ситуацію, банківські інновації здатні бути тим інструментом, який здатний забезпечити стрімкий розвиток вітчизняного банківського бізнесу. Беручи до уваги те, що конкуренція на ринку банківських послуг висока, то вчасне впровадження інноваційних рішень стане важливим елементом конкурентної боротьби.

Література:

1. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків / Л. Г. Кльоба // Ефективна економіка. – 2018. – №12 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf
2. Рисін В. В. Перспективи розвитку цифрового банкінгу на фінансовому ринку України / В. В. Рисін, В. М. Рисін // Фінанси та банківська справа. – 2017. – №2 (124) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Downloads/rysin_digatal_banking.pdf

Домінова І.В.

*к.е.н., старший викладач кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ШАХРАЙСТВА ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ

В умовах функціонування електронного банкінгу ризик шахрайства стає невід'ємною частиною цього процесу обслуговування. В основному він проявляється у викраденні конфіденційних даних клієнтів (логіни та паролі доступу до Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу) для доступу до фінансових ресурсів користувачів електронного банкінгу. Шахрайство в умовах електронного банківського обслуговування потребує управління зі сторони банку, як і будь-які ризики банківського бізнесу, оскільки наслідком значної кількості шахрайства через форми електронного банкінгу є зниження довіри громадян в цілому до надійності фінансової системи, банківських установ, інституту банківської

таємниці, надійності захисту персональних даних, а також до фінансових операцій, що проводяться з використанням новітніх технологій. Тому банки повинні побудувати чітку систему ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків шахрайства для нівелювання наслідків від реалізації ризику шахрайства.

Під ризиком шахрайства в умовах функціонування електронного банкінгу варто розуміти ймовірність втрат банківською установою або його клієнтом фінансових ресурсів за умов незаконного доступу до них третіх осіб через різні форми електронного банківського обслуговування.

Основними джерелами ризику шахрайства електронного банкінгу є операції, пов'язані з платіжними картками, обслуговування через банкомати, обслуговування в системі Інтернет-банкінг, а також використання мобільних додатків для обслуговування через систему мобільного банкінгу. Тому, вважаємо, що для якісної ідентифікації ризику шахрайства електронного банкінгу, його варто поділяти на: 1) ризик шахрайства з платіжними картками; 2) ризик шахрайства з банкоматами; 3) ризик шахрайства з мобільним телефоном та Інтернетом [1].

Важливо відмітити, що протягом 2018 року значно скоротилась частка шахрайства через банкомати (кеш-треппінг, скімінг та Transaction Reversal Fraud), що в основному це пов'язано з підвищенням фінансової грамотності населення в питаннях безпеки користування інноваційними технологіями банківського обслуговування.

Станом на початок 2019 року основними видами шахрайства електронного банкінгу залишаються методи соціальної інженерії – фішинг та вішинг. Поряд з тим набуває популярності новий метод шахрайства – платіжне шахрайство, що направлене на отримання доступу до Інтернет-банкінгу або мобільного банкінгу жертви за рахунок дублювання шахраями SIM-карти фінансового номеру телефону клієнта [2].

Поява нових методів шахрайства вказує на необхідність пошуку та вдосконалення існуючих методів мінімізації ризиків шахрайства. Оскільки враховуючи тенденції зростання обсягів електронного банківського обслуговування, можна стверджувати, що обсяги шахрайства в майбутньому будуть лише зростати, що негативно відобразиться на довірі населення до електронного банкінгу і у цілому до банківської системи.

Вважаємо, що основним і ключовим методом мінімізації ризиків шахрайства є підвищення фінансової грамотності та обізнаності клієнтів банківських установ. Цього можна досягти кількома способами.

1. Кожен власник при отриманні банківської картки повинен отримати інформацію про правила її використання та про основні види шахрайства через картки. Таку інформацію може надати співробітник банку як в усній, так і письмовій формі (брошура, флаєр).

2. Банківські установи повинні надсилати електронні повідомлення на пошту або мобільний телефон у разі виникнення нових форм шахрайства через форми електронного банкінгу.

3. Банківські установи при обслуговуванні власних клієнтів через різні форми електронного банкінгу повинні інформувати перед початком роботи з

клієнтом про можливі види шахрайства та описувати правила їх розпізнання та уникнення.

4. Банківські установи мають співпрацювати із засобами масової інформації та поширювати інформацію про види шахрайства та шляхи їх виявлення.

5. Співробітники банків повинні ознайомити власних клієнтів із порядком дій у разі втрати або викрадення карти, надання конфіденційної інформації шахраям, оскільки вчасне блокування рахунків допоможе мінімізувати фінансові втрати клієнтів.

Такі дії банків підвищують обізнаність клієнтів щодо ризиків шахрайства, що можуть мати місце у разі електронного обслуговування. Це надалі зумовить скорочення обсягів втрат від шахрайства.

Ще одним кроком для мінімізації ризиків шахрайства та кіберзлочинів є підвищення надійності обслуговування через Інтернет-банкінг та мобільний банкінг. Банки повинні використовувати складні системи захисту та шифрування інформації при обслуговуванні через форми електронного банкінгу. Тому банківським установам доцільно використовувати нову технологію шифрування даних – Blockchain.

Blockchain – це побудований за відповідними правилами непереривний та послідовний ланцюг блоків, які містять інформацію про контракти, угоди, транзакції та інше.

Перевага технології blockchain полягає у її прозорості та надійності. Розподілений характер бази даних робить її стійкою до впливу хакерських атак та спроб злому. Інформацію, що містить база даних за технологією blockchain, майже не можливо змінити, видалити та підробити. Технологія blockchain дозволяє бачити усю історію договорів (транзакцій) щодо будь-якого активу, тим самим мінімізує ризики шахрайства чи помилок у процесі обліку чи аудиту. Якщо спробувати зламати систему і замінити дані, то вони не будуть відповідати цифровому підпису і система відразу повідомить про помилку [3].

Використання цієї технології дозволить не тільки підвищити рівень надійності транзакції при електронному обслуговуванні, а й дозволить забезпечити банки від кібератак і скоротити транзакційні витрати, оскільки ця технологія має дуже низькі витрати на її обслуговування. Також технологія blockchain дозволяє якісно ідентифікувати клієнтів банківських установ, тому може бути використана як один із методів протидії шахрайству та кіберзлочинності. Зараз технологію blockchain почали впроваджувати міжнародні банки, серед яких Bank of America та BNP Paribas, основна мета впровадження цієї технології - мінімізація витрат та підвищення безпеки банківського бізнесу.

Отже, ризики шахрайства та кібер-загрози досить складно ідентифікувати завчасно, однак до їх виникнення потрібно завжди бути готовим, тому актуальним залишається постійний моніторинг ринку електронного банківського обслуговування з позиції виникнення ймовірних кібер-загроз і нових видів шахрайства та модернізувати програмні комплекси банку відповідно до сучасних вимог безпеки та правил користування.

Література:

1. Домінова І.В. Ризик шахрайства в умовах функціонування електронного банкінгу / І. В. Домінова // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». - 2017. - № 4-2 (43). - С. 92-98.

2. Офіційний сайт Асоціації ЄМА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ema.com.ua/news/dinamika-platezhnogo-i-bankomatnogo-moshennichestva/>

3. Карчева Г.Т. Використання технології блокчейн як фактор підвищення ефективності фінансової сфери / Г.Т. Карчева, Р.Я. Лернатович, В.Я. Кавецький // Банківська справа.- 2017. - № 2.- С. 110-119

Жовтюк Б. Л.

*спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», I курс
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку
та економічної безпеки Чвертко Л. А.*

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Сучасні тенденції розвитку банківської системи в Україні свідчать про те, що нині банківським установам доводиться займатися не тільки питаннями розвитку бізнесу, розширення інфраструктури та створення нових нетрадиційних для українського фінансового ринку банківських продуктів, а й питаннями пошуку методів забезпечення фінансової стабільності банку, розробки управлінських рішень щодо вдосконалення безпеки операцій та мінімізації ризиків.

Основна мета безпеки банку полягає у виключенні можливості нанесення йому збитків або упущення вигоди та забезпечити його ефективну діяльність і якісну реалізацію всіх операцій та угод [3, с. 68].

Управління банківськими ризиками – це процес, за допомогою якого банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними категоріями ризиків.

Система управління банківськими ризиками – це сукупність прийомів, застосовуваних персоналом банку для забезпечення позитивного фінансового результату (за наявності невизначеності умов діяльності) і для прогнозування ризикових подій з метою вжиття заходів, спрямованих на запобігання або зниження негативних наслідків цих ризикових подій.

Об'єктивність ризику, незалежно від виду підприємницької діяльності, обумовила потребу в комерційних банків використовувати механізми страхового захисту через послуги страхових організацій.

Страхування капіталу банку в повному обсязі є неможливим, тому зазвичай вибірково страхуються особливо важливі для конкретного банку вклади. Як показує практика, в Україні банківські установи страхують ризики, на які самі банки вплинути не можуть. Проте, на наш погляд, страхування банківських ризиків – це не приватна справа банку. Адже кредитна установа ризикує, перш за все, не своїми коштами, а вкладками своїх клієнтів.